

خبر

ایران، عربستان؛ راه متفاوت نفت و رفاه اقتصادی

درآمد نفتی سال ۱۴۰۱ ایران، معادل سود یک ماه شرکت عربستانی

چند روز پیش وزیر نفت از درآمد ۱۴ میلیارد دلاری ناشی از فروش نفت خام (معادل سود یک ماه شرکت آرامکو) طی یازده ماه سال ۱۴۰۱ خبر داد که این رقم البته تنها درآمد فروش است نه سود خالص. ایران که زمانی نه چندان دور دومین تولیدکننده نفت اوپک بوده اکنون رده پنجم را به خود اختصاص داده است.

اندر آحوالات یک گزارش نفتی

آنچه امروز از مسئولیت‌پذیری مسئولان شاهد هستیم، اظهارات و اعمال آن‌ها با ایدئیشان معیشت ۸۵ میلیون ایرانی را تحت الشعاع قرار می‌دهند. نکته ملموس و قابل رؤیتی که این روزها نیز در میان عوام و خواص بیش از گذشته به آن توجه می‌شود ماجرای تحریم‌ها، مشکلات اقتصادی و مصائب ناشی از آن‌ها مانند افزایش قیمت ارز و تورم است؛ مباحثی که سبب می‌شود مردم تک‌تک مشکلات زندگی خود را ناشی از موضع‌گیری‌ها و بی‌کفایتی‌های مسئولان بدانند. در همین حال رسانه‌ها نوشتند که به تازگی گزارشی درباره شرکت آرامکو عربستان منتشر شد که در شبکه‌های اجتماعی بسیار خیرساز شد. این گزارش مربوط به درآمد و سود شرکت آرامکو بود که نشان از عملکرد خیره‌کننده این شرکت در بازار جهانی نفت داشت. طبق گزارش منتشر شده سود خالص شرکت آرامکو در سال ۲۰۲۲ حدود ۱۶۱ میلیارد دلار بوده که بیشترین میزان سود این شرکت از زمان عرضه عمومی در بازار بورس عربستان است. این بدین معنی است که این شرکت به طور متوسط ماهانه نزدیک به ۱۳.۵ میلیارد دلار سود خالص داشته است. همزمان میزان درآمد فروش نفت ایران در یازده ماهه اخیر نیز توسط وزیر نفت اعلام شد که در مقایسه با آرامکو رقم بسیار ناچیزی بود.

مقایسه دو اقتصاد با تحریم و بدون تحریم

این آمار نمایان‌گر سطح وضعیت زندگی مردم دو کشور است و مقایسه تورم در عربستان با ایران به خوبی تشریح می‌کند که اقتصاد پویا و بی‌تحریم چگونه زندگی مردم را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. برای نمونه اداره کل آمار عربستان سعودی اعلام کرد قیمت‌ها در دسامبر سال پیش ۳/۰ درصد به صورت ماهانه افزایش یافت در حالی که در نوامبر ۱/۰ درصد افزایش داشت. بر اساس گزارش این نهاد سعودی، مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها به ۵/۲۵ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل ۹/۵ درصد و در سبد قیمت مصرف‌کننده را تشکیل می‌دهند، این نسبت به مدت مشابه سال قبل ۹/۵ درصد و نسبت به نوامبر ۹/۰ درصد افزایش داشته است. در نرخ تورم سالانه در عربستان در نتیجه افزایش ۱/۱ درصدی اجاره بهای مسکن است. قیمت مواد غذایی و آشامیدنی که محرک اصلی تورم در بیشتر سال گذشته بودند، همچنان ۲/۴ درصد بیشتر از دسامبر ۲۰۲۱ بود. شاخص قیمت مصرف‌کننده سالانه برای سال ۲۰۲۲ نسبت به سال ۲۰۲۱، ۵/۲ درصد افزایش یافته است که عمدتاً متأثر از افزایش قیمت مواد غذایی و آشامیدنی ۷/۳ درصد و قیمت حمل و نقل ۱/۴ درصد است.مسکن در سال ۲۰۲۲ به دلیل افزایش ۹/۲ درصدی اجاره بهای مسکن، ۸/۱ درصد افزایش یافته است. وزارت دارایی عربستان در بیانیه بودجه سال ۲۰۲۳ گفته بود که انتظار دارد نرخ تورم در پایان سال ۲۰۲۲ به طور متوسط ۶/۲ درصد باشد. این در حالی است که تورم در ایران طبق اعلام نهادهای نزدیک به جریان قدرت ۴۰ درصد است ولی در سفره مردم بیش از این‌هاست و خروجی این تورم برگرفته از سیاست‌های کلانی است که مسئولان در پیش می‌گیرند.

با تمام آنچه تا این قسمت از گزارش خواندید، اقتصاد عربستان نیز همانند ایران دستوری است. در واقع در این کشور نیز همچون ایران، دولت ۶۰ درصد از کلیت حجم اقتصاد را در دست دارد و بزرگترین کارفرما محسوب می‌شود. با این اوصاف اما نمی‌توان منکر فاصله معنادار سطح رفاه شهروندان و شاخص‌های اقتصادی میان دو کشور شد.

در بیست‌ماهگی تصدی ابراهیم رئیسی بر پاستور، تنها میوه‌ای که درخت اقتصادی دولت سیزدهم برای مردم داشته، گرانی است و کوله‌باری از شعارهای مسوولان دولت که به اقتصادی زمان، به‌روز می‌شوند. تورم نقطه‌به‌نقطه در اسفندماه ۱۴۰۱، به ۶۳.۹ درصد رسید و رکورد ۵۰ سال اخیر را شکست. این آمار در حالی در رسانه‌ها منتشر شده که بانک مرکزی از اعلام رسمی آن پرهیز می‌کند. واقعیت اما، در زندگی‌های روزمره مردم جاری است و نه با انکار، پاک می‌شود و نه با شعار و وعده و بذل‌وبخشش کلامی، تغییر می‌یابد. شکست رکورد نیم‌قرنی تروم نقطه‌به‌نقطه در کشور شاید از ارزش خبری بیشتری برخوردار باشد اما تنها واقعیت موثر در معیشت مردم نیست.

یک تورم بی سابقه در ۲۰ ماهگی دولت

افزایش ۶.۶ درصدی تورم ماهانه در اسفندماه، تورم ۴۶.۵ درصدی ۱۲ ماهه منتهی به پایان سال ۱۴۰۱ و افزایش ۲.۹ درصدی‌اش نسبت به بهمن‌ماه و تورم بی‌سابقه روزهای منتهی به عید نوروز، همه از مشکلاتی است که در ۲۰ ماهگی دولت ابراهیم رئیسی شرایط زیست و معیشت مردم کشور را تحت تأثیر خود قرار داد. حالا همه‌چیز، ازجمله توان دولت در مدیریت اقتصادی کشور، از تمام روزهای پیشین عیان‌تر شده اما قطار پیشرفت وعده‌های رییس دولت سیزدهم و وزاری اقتصادی‌اش همچنان روی مسیر بدون ریل می‌تازد. مهار تورم، به گفته‌ی خود ابراهیم رئیسی در مناظره‌ای انتخاباتی، در اولویت دوم برنامه‌های دولت قرار داشت و یکی سخنرانی از تربیون رسمی‌۷ به ندرت بدون وعده‌ی کنترل گرانی به پایان می‌رسید. حالا اما، تنها میوه‌ای که درخت اقتصادی دولت سیزدهم برای مردم داشته، گرانی است و کوله‌باری از شعارهای مسوولان دولت که به اقتصادی زمان، به‌روز می‌شوند.

به گزارش فراز، در گزارش بانک مرکزی اشاره‌ای به عدد ۶۳.۹ درصد برای تورم نقطه به نقطه اسفندماه نشده و این نهاد از اعلام رسمی آن اجتناب کرده است. با این حال آمارهای بانک مرکزی نشان می‌دهد شاخص قیمت اسفندماه ۷۹۴.۳ بوده است؛ در حالی که بر اساس آرتشیو آمارهای بانک مرکزی، شاخص قیمت اسفندماه ۴۸۴.۶ گزارش شده بود. بدین ترتیب افزایش قیمت‌ها در اسفند پارسان نسبت به اسفند ۱۴۰۰ (تورم نقطه به نقطه) حدود ۶۳.۹ درصد است. بانک مرکزی درباره دلیل عدم اعلام رسمی این عدد هیچ توضیحی نداده است. این مساله از آنجا حساسیت برانگیزتری می‌شود که عدد تورم نقطه‌ای ۶۳.۹ درصد رکورد تورم نقطه‌ای کشور در حدود نیم قرن اخیر به حساب می‌آید. در همین حال مرکز آمار ایران نیز بر خلاف روال معمول تورم اسفندماه را اعلام نکرده است. این مرکز همچنین تورم بهمن ماه سال ۱۴۰۱ را نیز با تاخیر نسبتاً طولانی اعلام کرده بود.

بر اساس گزارش اخیر بانک مرکزی، تورم ماهانه در اسفند ۶.۶ درصد افزایش یافته است. این شاخص در بهمن نیز ۴.۴ درصد از دی بیشتر شده بود که حاکی از روند پرشتاب افزایش نرخ تورم ماهانه است. در گزارش بانک مرکزی همچنین آمده است که «نرخ تورم در دوازده ماه منتهی به اسفند ماه ۱۴۰۱ نسبت به دوازده ماه منتهی به اسفند ماه ۱۴۰۰ ۴۶.۵ درصد رسیده است». بانک مرکزی این شاخص را که «نرخ تورم سالانه» نیز نامیده می‌شود، بهمن ۱۴۰۱، معادل ۴۳.۶ درصد اعلام کرده بود. بر این مبنا، تورم سالانه در اسفند ۱۴۰۱ در ۲.۹ درصد افزایش در قیاس با بهمن، به ۴۶.۵ درصد رسیده است.

همچنین مقایسه آخر سال گذشته با تمام

شرایط دریافت وام فرزند دوم در سال ۱۴۰۲

رکورد ۲۰ ساله تورم شب عید و رکورد ۵۰ ساله تورم نقطه‌ای شکسته شد

رکورد تورم جنگی

نرخ تورم نقطه به نقطه ایران در اسفند ۱۴۰۱ رکورد ۵۰ سال اخیر را شکست. آنطور که بانک مرکزی روز یکشنبه، ششم فروردین گزارش داده نرخ تورم نقطه‌ای در این ماه به ۶۳.۹ درصد رسیده است.

سال‌های قبل نشان می دهد ثبت تورم ۶.۶ درصدی در اسفند ۱۴۰۱ بیشترین جهش ماهانه قیمت‌ها در پایان سال در دامنه بیست سال اخیر بوده، یعنی بیست سال بود که تورم ماهانه شب عید در سطح پایینی رقم می‌خورد. سستی که در ابتدای سال ۱۴۰۲ شکسته شد.

هم مسیری دلار و تورم

یکی از نکاتی که ناظران اقتصادی درباره نرخ تورم برای سال جدید مطرح می‌کنند، تأثیر آن بر رویی قیمت دلار است. با توجه به آمارهای منتشر شده اسفندماه ۱۴۰۱ مشهود است که نرخ تورم روند افزایشی را با توجه به آمارهای اسفند ۱۴۰۰ مسیر چشم انداز قیمت دلار نیز برای سال جاری چشم انداز امیدوار کننده‌ای به نظر نمی‌رسد.

با این ترتیب امیدواری‌ها به توقف روند افزایشی قیمت‌ها در بازارهای مختلف نیز چندان پر رنگ و جدی نیست. آن هم در شرایطی که بسیاری از امیدها برای توقف و تغییر این روند بسته به مذاکرات برجام و تغییر مسیر سیاست خارجی ایران است.

هر چند تا الان تنش زدایی با کشورهای عرب منطقه به شکل جدی و تا حدود زیادی موفق پیش رفته اما هنوز چشم اندازی برای احیاء برجام و لغو تحریم‌های ناشی از آن هویدا نشده است. تحریم‌هایی که به همراه مساله FATF قفل‌های اصلی اقتصاد ایران محسوب می‌شوند.

عددسازی برای نمایش موفقیت دولت در کنترل تورم

رکوردشکنی تورم نقطه به نقطه ۵۰ سال اخیر ایران در اسفند ۱۴۰۱ خیلی‌ها را نگران مسیر پیش روی تورم در ماه‌های آینده کرده. مسیری که هیچ نشانی از امدادوری پند نژولی شدن آن وجود ندارد. در این میان اما نگرانی بزرگتری هم هست؛ تلاش برای دستکاری نرخ تورم.

ابراهیم رئیسی با اشاره به شعار انتخاب شده برای امسال وعده داده که تورم را در ماه‌های پیش رو کنترل خواهد کرد. رئیس کل بانک مرکزی نیز روز ۸ فروردین ۱۴۰۲ اعلام کرد بانک مرکزی برنامه

جدی برای کاهش تورم درپیش دارد و قرار است تورم را تا کانال ۲۰ تا ۳۰ درصدی پایین بیاورد. اما نشانه‌های سیاست‌گذاری لازم و تغییر خط و منی‌ها برای رسیدن به چنین هدفی هنوز دیده نمی‌شود. به عبارتی مسیر دولت همچنان همان مسیری است که سرنوشت تورم را به رکوردشکنی تورم نقطه به نقطه بعد از ۵۰ سال در اسفند ۱۴۰۱ رساند. طبیعی است که در این مسیر امید چندانی برای کاهش تورم به چشم نیاید.

اما نگرانی اصلی فقط بحث مسیر پیش روی تورم نیست. با رصد نوع رفتار و عملکرد مراکز آماری پای نگرانی دیگری هم به میدان باز می‌شود و آن هم نگرانی از احتمال دستکاری آمارها با هدف پایین نشان دادن تورم است. به عبارتی به نظر می‌رسد روندی در جریان است که به جای کاهش واقعی تورم به دنبال تغییر آمارها و پایین آوردن عدد تورم است. چیزی که در نهایت بتواند برای دولت سیزدهم در پایان سال ۱۴۰۲ یک کارنامه در تحقق شعار سال باشد.

اما نگرانی از احتمال وقوع این اتفاق ریشه در کدام تحول دارد؟

مرکز آمار ایران در آغاز سال ۱۴۰۲ که به نام «مهار تورم، رشد تولید» نامگذاری شده از اعلام تورم اسفندماه ۱۴۰۱ خودداری کرده است. در واقع آنچه که به عنوان اعداد مربوط به رکوردشکنی تورم نقطه به نقطه در این ماه مطرح است، به گزارش بانک مرکزی، بر می‌گردد که البته آن هم اما و اگرهای خاص خود را دارد. مرکز آمار ایران اما علاوه بر خودداری از اعلام نرخ تورم اسفندماه با صدور اطلاعیه‌ای اعلام کرده که در حال «تغییر سال پایه» است که محاسبه نرخ تورم» است. در اطلاعیه قیمت آمار که با عنوان «تأخیر در اعلام شاخص قیمت مصرف‌کننده اسفند ۱۴۰۱» منتشر شد، آمده است که با توجه به اینکه «شاخص قیمت مصرف‌کننده همواره در اولین روز ماه بعد، از سوی مرکز آمار ایران اعلام می‌شود، به اطلاع می‌رساند علت تأخیر در انتشار نتایج اسفند ۱۴۰۱، تکمیل فرایند تغییر سال پایه از ۱۳۹۵ به ۱۴۰۰ است.».

در این اطلاعیه همچنین آمده است: «با توجه به تغییر ترکیب سبد مصرف‌کننده در طول زمان، طبق توصیه‌های بین‌المللی ضروری است در بازه‌های زمانی مشخص سال پایه تغییر کند، لذا فرایند تغییر سال پایه که از ابتدای سال ۱۴۰۰ در مرکز آمار ایران آغاز شده، در مراحل پایانی است و آخرین نتایج شاخص قیمت مصرف‌کننده بر اساس سال پایه جدید متعاقبا اعلام خواهد شد.» به این ترتیب قاعدتاً تورم اعلامی بعد از تغییرات مطرح شده توسط مرکز آمار ایران که بر پایه سال جدید انجام می‌شود، متفاوت از سال پایه ۱۳۹۵ خواهد بود. این یعنی تغییر مبنای محاسبات تورم که می‌تواند عدد اعلامی را بسیار کمتر از اعداد کنونی تورم کند، چرا که کاهش فاصله زمانی بین مبداء تا دوره مورد محاسبه میزان تغییرات را کاهش یافته و معنای این یعنی کاهش فاصله قیمت‌های فعلی تا قیمت سال مبداء.

محاسباتی نامشخص

این در حالی است که در گزارش اخیر بانک مرکزی از تغییر قیمت‌ها نیز به هیچ عنوان عدد تورم نقطه به نقطه به شکل رسمی اعلام نشده است. در واقع عدد تورم ۶۳.۹ حاصل محاسباتی است که بر روی گزارش رسمی بانک مرکزی و شاخص قیمت های ذکر شده در آن صورت گرفته. نکته اینجاست که محاسبه عدد تورم نقطه به نقطه با توجه به در دسترس بودن اعداد شاخص قیمت‌ها در گزارش بانک مرکزی یک کار بسیار ساده است. به همین دلیل به نظر می‌رسد که عدم اعلام این عدد در گزارش بانک مرکزی ناشی از بالا بودن بیش از اندازه آن و برای فرار از اعتراف به وجود چنین تورم بزرگی در دولت سیزدهم باشد.

در چنین شرایطی و در حالی که حتی قبل از پایان تعطیلات نوروزی قیمت دلار، سکه و خودرو در بازار روند صعودی قابل توجهی به خود گرفته جای نگرانی وجود دارد که دولت به دلیل ناتوانی در کنترل واقعی تورم به دنبال عددسازی در این زمینه باشد.

فرزندانی که از سال ۱۴۰۰ به بعد به دنیا آمده‌اند، تسهیلات قرض الحسنه فرزندآوری پرداخت می‌شود. به گونه‌ای که برای فرزند اول ۳۰ میلیون تومان، فرزند دوم ۶۰ میلیون تومان، سوم ۹۰ میلیون تومان، چهارم، ۱۲۰ میلیون تومان و برای فرزند پنجم و بیشتر ۱۵۰ میلیون تومان درنظر گرفته شده است.

بانک مرکزی در آخرین ابلاغیه خود آورده است که مسئولیت حسن اجرای این بخشنامه را داشته و عدم اجرای هریک از بندهای آن تخلف محسوب شده و در مراجع ذی‌صلاح قابل پیگیری است.

شرایط دریافت وام بچه دوم با دیگر فرزندا تفاوتی ندارد و تنها میزان و مبلغ آن متفاوت است. البته در ادامه این بخشنامه نیز آمده است که این تسهیلات از حکم موضوع ماده (۱۰) قانون خدمت وظیفه عمومی مستثنی است. یعنی اگر مشمول خدمت سربازی هم باشید می‌توانید از این تسهیلات استفاده کنید.

بازاروسرمایه

خبر

مسعود دانشمند مطرح کرد

ریشه مشکلات اقتصادی ما در عمق سیاست

یک تحلیلگر مسائل اقتصادی گفت: «واقعیت این است که تورم یک معلول رفتارهای اقتصادی است نه علت. در هیچ اقتصادی تورم به عنوان یک عامل مورد توجه قرار نمی‌گیرد و این از اصول و مسائل ابتدایی علم اقتصاد است.»

مسعود دانشمند عضو اتاق بازرگانی ایران در گفتگو با فرارو عنوان کرد: «برای خیلی از مردم این سوال وجود دارد که در نهایت دولت و بانک مرکزی باید چه اقداماتی در راستای کاهش تورم در کشور انجام دهد. ببینید در خصوص بانک مرکزی باید چه اقداماتی در نهایت دولت نه به عنوان مرکزی به عنوان صندوق دولت نه به عنوان بانک مرکزی اقدام خاصی نمی‌تواند انجام دهد. زیرا بانک مرکزی به عنوان مدیر بازار پولی باید استقلال عمل داشته باشد تا بتواند فرمول‌های بازارهای پولی را در مسیر افزایش و حفظ ارزش پول ملی در دستور کار قرار دهد.

ولی در حال حاضر بانک مرکزی ایران صرفاً صندوق دولت است. بانک مرکزی مستقل آن است که به مجلس پاسخگو باشد نه دولت. زیرا در این صورت است که می‌تواند در برابر زیاده‌خواهی و انتظارات بی‌مورد دولت ایستادگی کند و پاسخ منفی دهد.»

وی افزود: «از طرف دیگر شورای پول و اعتبار نیز در کشور ما کاملاً دولتی است. حتی ترکیب آن هم از وزرا و اعضای دولت است و به همین دلیل خیلی نمی‌توان از آن هم انتظار خاصی داشته باشیم. علاوه بر این آنچه که در این شورا اجرایی می‌شود، همانی است که در هیات دولت تصویب می‌شود. البته از نهادهای دیگر مانند قوه قضائیه و مجلس هم در این شورا حضور دارند، اما عملا تأثیر چندانی در رویه این شورا ندارند.»

این تحلیلگر مسائل اقتصادی تأکید کرد: «با توجه به این‌ها که گفتیم، دیگر اهمیتی ندارد که بانک مرکزی با شورای پول و اعتبار چه می‌کند و چه اختیاراتی دارند. مهم این است که دولت چه تصمیماتی می‌گیرد. تا اینجای کار هم دولت هیچ برنامه و تصمیمی نداشته که تورم شکن باشند.

واقعیت این است که تورم یک معلول رفتارهای اقتصادی است نه علت. در هیچ اقتصادی تورم به عنوان یک عامل مورد توجه قرار نمی‌گیرد و این از اصول و مسائل ابتدایی علم اقتصاد است. حالا اگر دولت قصد دارد تورم‌شکنی کند، فرمول‌های آن هم کاملاً مشخص است. یعنی هر جوانی که اقتصاد خوانده باشد می‌داند که فرمول‌های کاهش تورم چیست.»

دانشمند تصریح کرد: «حالا اگر در دولت قصد کاهش تورم وجود دارد باید در اولین گام تولید را سامان دهیم. وقتی تولید سامان پیدا می‌کند، نرخ اشتغال هم بالا می‌رود. وقتی اشتغال افزایش پیدا می‌کند، به تبع آن درآمد دولت هم بالا می‌رود. وقتی درآمد دولت افزایش پیدا می‌کند، از افزایش نقدینگی در کشور جلوگیری می‌شود. یک عامل بسیار مهم در اقتصاد ما وجود دارد که آن «سیاست زدگی اقتصاد» ما است. یعنی اگر ما الان بخواهیم تولید را سروسامان بدهیم و یک کالای تولید کنیم، به دلایل سیاسی امکان ورود به بازار جهانی را نداریم. ما حتی نمی‌توانیم مواد اولیه مناسب برای تولید وارد کشور کنیم؛ بنابراین ریشه همه مشکلات اقتصادی ما در عمق به سیاست برمی‌گردد.»

این کارشناس مسائل اقتصادی در پایان گفت: «ما حتی نمی‌توانیم سرمایه گذار خارجی جذب کنیم. بر اساس آمارها دوران ریاست جمهوری آقای احمدی نژاد تا امروز ما میانگین سالانه حدود ۵/۲ میلیارد سرمایه خارجی جذب کردیم ودر مقابل حدود ۱۰ میلیارد سرمایه از کشور خارج شده است. این یعنی ما بستر لازم برای سرمایه گذاری در کشور نداریم. الان رتبه ما در فضای کسب و کار را بررسی کنید. با ببینید رتبه ایران در شفافیت مالی و فساد اقتصادی چقدر است. در همه این‌ها ما رفوزه هستیم؛ بنابراین طبیعی است که نه سرمایه گذار داخلی برای ما بماند نه سرمایه خارجی وارد شود. تازه به ماند که ما مشکل FATF هم داریم؛ بنابراین همانطور که گفتیم مسیر اصلاح اقتصاد از دالان سیاست می‌گذرد.»

آینده قیمت دلار چه خواهد شد؟

سه احتمال پیش روی بازار ارز در ۱۴۰۲

کمتر نیز کاهش دهد، اما این امر نیز به معنای دائمی بودن این نرخ نیست. چرا که شرط کافی برای ثبات در بازار ارز، فراتر از شرط لازم احیای برجام، سرازیر شدن سرمایه‌گذاری‌های خارجی به سوی ایران، بازگشت درآمدهای ارزی ناشی از صادرات نفتی و غیر نفتی و مدیریت صحیح اقتصادی در داخل است. این احتمال، خوش‌بینانه‌ترین حالت ممکن و شاید مطلوب‌ترین وضعیتی است که عموم جامعه ایرانی خواهان آن باشد.

احتمال سوم؛ رکورد شکنی‌های جدید

سومین و البته بدبینانه‌ترین احتمال برای بازار ارز در سال جدید، رها شدن فنر قیمت‌ها در نتیجه تشدید بحران در حوزه سیاست خارجی یا وقوع یک رخداد ناخواسته در حوزه امنیتی- نظامی است. بر خلاف دو سناریوی بالا، اگر وضعیت آتی کشور در ۱۴۰۲ در چارچوب فضایی تیره از افزایش تنش، مرگ رسمی برجام، شکسته بودن تنش‌زدایی ایران با کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس و شاید وقوع یک درگیری نظامی ناخواسته خارجی مورد لحاظ قرار گیرد، شاهد شوک جدید و افزایش سرسام‌آور نرخ ارز خواهیم بود. در چنین وضعیتی رکورد شکنی‌های جدید، محتمل خواهد بود. این احتمال بدبینانه‌ترین وضعیت ممکن است که نه تنها عموم جامعه، بلکه دولت‌مردان ایرانی نیز خواهان آن نیستند. پیامد حتمی چنین وضعیتی، وقوع ابرتورم و بحران شدید اقتصادی در کشور خواهد بود. این احتمال در بازه زمانی کوتاه مدت به هیچ عنوان محتمل به نظر نمی‌رسد.

هم تنش‌های ایران با جهان خارج سیر کاهشی داشته، در بازار ارز نیز شاهد ثبات بیشتر و افزایش محدود نرخ‌ها بوده‌ایم. با مفروض گرفتن این وضعیت، هر چند هم در بازار انتظارات تورمی وجود داشته باشد و تقاضا برای خرید ارز خارجی هم رو به افزایش باشد، تأثیر چندان شگرفی بر بازار نخواهد داشت؛ چرا که حجم تقاضا در چنان سطحی نیست که منابع آن در بازار موجود نباشد. روند تحولات حوزه سیاست خارجی کشور، حداقل در بازه زمانی کوتاه مدت تأیید کننده این احتمال (فرضیه) است. در بازه زمانی چند ماهه بعید به نظر می‌رسد که تغییر چندان عمیقی در حوزه سیاست خارجی صورت بگیرد که همچون یک شوک بازارهای مالی را متاثر سازد.

احتمال دوم؛ کاهش قیمت تا محدوده ۳۰ هزار تومان

در ادامه طرح احتمال نخست، در بازه زمانی میان مدت یکی از فرضیات جدی کاهشی شدن نرخ ارز و بازگشت دلار به محدوده ۳۰ هزار تومان است. لازمه تحقق چنین احتمالی این است که علاوه بر تنش‌زدایی منطقه‌ای، در تابستان یا نیمه دوم سال ۱۴۰۲، توافق برجام میان ایران و غرب احیا شود. در صورت احیای توافق، اتفاقی همانند آن چه در ماه‌های ابتدایی بعد از امضای توافق برجام در سال ۹۴ اتفاق افتاد قابل پیش‌بینی است.

این امکان وجود دارد که شوک روانی ناشی از احیای توافق هسته‌ای در مقطعی کوتاه دلار را به محدوده ۳۰ هزار تومان و حتی چند هزار تومان

